

PREFERENCJE WYBORCZE POLAKÓW – CHWIEJNE CZY STABILNE?

Materiał na konferencję prasową w dniu 1 XII 2021,
towarzyszącą konferencji naukowej
„Harmonized longitudinal data on social structure:
Polish research in a cross-national perspective”

Informacja o Polskim Badaniu Panelowym POLPAN

Polskie Badanie Panelowe POLPAN to unikatowy program badania struktury społecznej realizowany od 1988 r. w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN. Badanie odbywa się co 5 lat i oparte jest na indywidualnych wywiadach bezpośrednich. W panelowej części badania uczestniczą regularnie te same osoby (niektóre od początku). Pozwala to analizować losy badanych w długiej perspektywie czasowej. Jednocześnie na każdym etapie badania dobierane są młodsze osoby, co sprawia że wyniki są reprezentatywne dla Polek i Polaków w wieku 21 i więcej lat.

Wywiady są realizowane według kwestionariusza, który zawiera pytania dotyczące przebiegu życia zawodowego, postaw społeczno-politycznych oraz wielu innych kwestii związanych z przystosowywaniem do zmian zachodzących w systemie polityczno-ekonomicznym. Badanie POLPAN było dotychczas realizowane w latach 1988, 1993, 1998, 2003, 2008, 2013 i 2018. Ze względu na swoją specyfikę badanie pozwala na uchwycenie długofalowych trendów. W związku z tym wiele wyników jest aktualnych na dziś i na jutro.

Preferencje wyborcze Polaków – chwiejne czy stabilne?

Dane POLPAN umożliwiają śledzenie, jak deklaracje badanych dotyczące zachowań wyborczych zmieniały się w czasie. W każdej edycji badania respondenci wskazywali, czy głosowali w ostatnich wyborach, a jeżeli tak, to na jakie partie.

Jak głosują Polacy (jeśli głosują)?

W analizie danych pochodzących z POLPAN szczególnie uderzająca jest względna stabilność zachowań wyborczych. Osoby, które głosowały na daną partię w jednych wyborach zazwyczaj popierały tę samą partię w wyborach kolejnych. Z kolei największe zmiany w zachowaniach wyborczych dotyczą decyzji o tym, czy w ogóle brać udział w wyborach.

Najczęstsza zmiana zachowań wyborczych związana jest z demobilizacją i mobilizacją wyborczą. Demobilizacja oznacza popieranie danej partii w wyborach wcześniejszych i niegłosowanie w wyborach kolejnych. Z kolei mobilizacja oznacza niegłosowanie w wyborach wcześniejszych i głosowanie na którąś z partii w wyborach kolejnych.

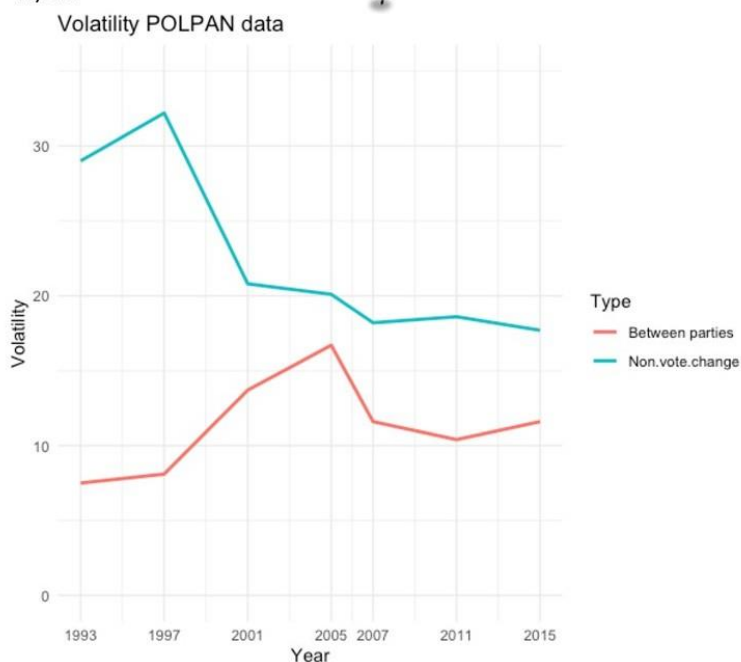
Kto wygrywa wybory?

O tym, która partia wygra wybory, decydują nie tyle przepływy elektoratów między partiami, ale to, czy wyborcy zmobilizują się do głosowania, czy też wręcz przeciwnie. We wszystkich wyborach w Polsce po 1989 roku wybory przegrywały te partie, które najwięcej traciły na demobilizacji wyborców, a wygrywały te, które najsilniej zmobilizowały poprzednio niegłosujących.

Jak kształtowały się zmiany zachowań wyborczych w latach 1993–2015?

Rysunek 1 wskazuje na rodzaj zmian zachowań wyborczych w kolejnych wyborach. Linia czerwona pokazuje odsetki wyborców, wśród których zmiana polegała na przerwaniu poparcia z jednej siły politycznej na drugą w kolejnych wyborach. Linia niebieska z kolei wskazuje odsetki

Rys. 1

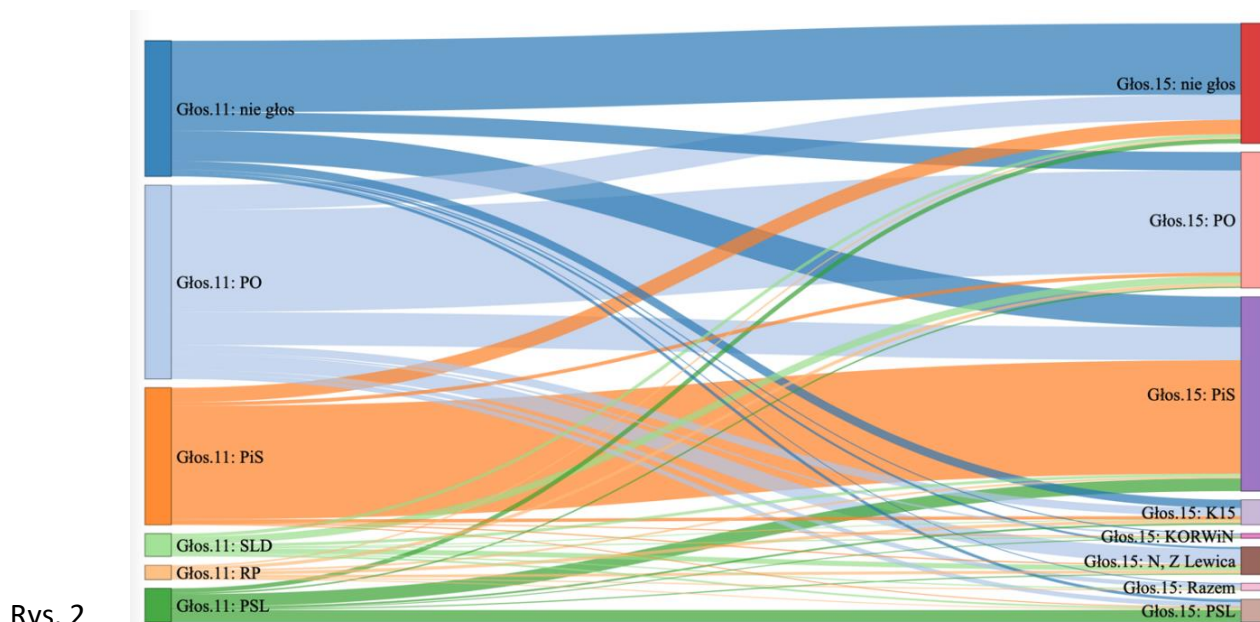
wyborców, u których zmiana wiązała się z przejściem między głosowaniem a niegłosowaniem (demobilizacja lub mobilizacja).

We wszystkich analizowanych wyborach zmiana związana z przejściem od głosowania do niegłosowania była zdecydowanie częstsza niż przetrzymanie poparcia od jednego komitetu wyborczego do drugiego. Różnice między wartościami na linii czerwonej i niebieskiej są największe w burzliwych dla polskiej polityki latach 90-tych, a więc w okresie, w którym polscy wyborcy opisywani byli jako wyjątkowo

niestabilni. Jak się okazuje, niestabilność ta miała specyficzny charakter. Wyjątkowe wybory – podczas których porównywane w badaniu wskaźniki osiągnęły zbliżone wartości – to te przeprowadzone w 2005, kiedy miało miejsca przeorganizowanie układu sił politycznych w Polsce.

Jak wyglądał przepływ głosów w wyborach 2011 i 2015?

Rysunek 2 porównuje wybory parlamentarne z roku 2011 i 2015. Na wykresie zobrazowano przepływy wyborców między poszczególnymi partiami oraz pomiędzy niegłosowaniem a głosowaniem (dane POLPAN 2013 i 2018).

Rys. 2

Opracowanie: Michał Kotnarowski, Instytut Filozofii i Socjologii PAN

Eksperci Polskiego Badania Panelowego POLPAN

Imię i nazwisko	Przykłady zainteresowań w badaniu POLPAN	Email
Kazimierz M. Słomczyński	Struktura klasowa. Postawy społeczno-polityczne.	słomczyński.1@osu.edu
Krystyna Janicka	Sytuacja pracy, płęć. Percepcja konfliktów społecznych.	kjanicka@ifispan.waw.pl
Henryk Domański	Ruchliwość i otwartość struktury społecznej	hdomansk@ifispan.edu.pl
Anna Kiersztyn	Formy zatrudnienia. Prekariat.	chaber@is.uw.edu.pl
Zbigniew Sawiński	Metodologia badań panelowych. Edukacja.	zsawins@ifispan.edu.pl
Ilona Wysmulek	Korupcja. Merytokracja. Wizje sukcesu życiowego.	ilona.wysmulek@ifispan.edu.pl
Michał Kotnarowski	Zachowania wyborcze. Mieszkania.	kotnarowski@ifispan.edu.pl
Małgorzata Mikucka	Zdrowie fizyczne i psychiczne. Samotność osób starszych.	mikucka.m@gmail.com
Marcin Ślarzyński	Poglądy prawicowe. Transfery socjalne.	mślarzynski@ifispan.edu.pl
Kinga Wysieńska-Di Carlo	Egalitaryzm	kingaw228@gmail.com
Katarzyna Kopycka	Ruchliwość społeczna i wczesne kariery zawodowe	k.kopycka@is.uw.edu.pl
Ewa Jarosz	Budżet czasu	ejarosz@ifispan.edu.pl
Danuta Życzyńska-Ciołek	Ubóstwo. Biografie w wywiadach narracyjnych.	dzyczynska-ciolek@ifispan.edu.pl
Anna Turner	Spółczeństwo sieci. Internet i nowe technologie	annahturner@hotmail.com
Jacek Mazurczak	Nacjonalizm. Autorytaryzm. Radykalizacja.	jmazurczak@ifispan.edu.pl
Wyłącznie w języku angielskim		
Irina Tomescu-Dubrow	Determinanty sukcesu na rynku pracy	dubrow.4@osu.edu
Robert Kunovich	Źródła niepewności	kunovich@uta.edu
Alexi Gugushvili	Ruchliwość społeczna. Zdrowie fizyczne i psychiczne	alexi.gugushvili@sosgeo.uio.no
Joshua Dubrow	Reprezentacja polityczna	jdubrow2000@gmail.com

Publikacje książkowe Polskiego Badania Panelowego POLPAN (w języku polskim)*

- Kiersztyn, Anna, Danuta Życzyńska-Ciołek i Kazimierz M. Słomczyński red. 2017. *Rozwarstwienie społeczne: zasoby, szanse i bariery. Polskie Badanie Panelowe POLPAN 1998–2013*. Warszawa: Wydawnictwo IFIS PAN.
- Wesołowski, Włodzimierz, Krystyna Janicka i Kazimierz M. Słomczyński, red. 2017. *Strukturalizacja społeczeństwa polskiego: Ewolucja paradygmatu*. Warszawa: Wydawnictwo IFIS PAN.

* Na stronie polpan.org, poza wymienionymi książkami w języku polskim, znajdują się informacje o kilku książkach o badaniu POLPAN w języku angielskim oraz o kilkudziesięciu artykułach z tego badania w czasopiśmie naukowych w języku polskim i angielskim.